

פרשת השבוע – שומרת אותנו ביחד

● ● ● לסרטון

- ◀ **קהל יעד:** לכיתות ו-ז
- ◀ **זמן:** שני שיעורים (כשעה וחצי)
- ◀ **נושאים:**
 - השייכות לקהילה ולעם
 - הקריאה בתורה בכל שנה מחדש
 - הפרשות והקשר בין בר המצווה לקריאה בתורה

המערך עשיר ומגוון. ניתן לבחור חלקים ממנו על פי הזמן, הרמה, הרצון להעמיק וכדומה.

[סרטון פרשת השבוע – צפייה מונחית](#)

מצגת: פרשת השבוע

דף עבודה: "התורה ואני"

סרטון באותו נושא לכיתות הגבוהות ולהעשרת המורים: פרשת השבוע – שומרת אותנו ביחד

ציר זמן – ההיסטוריה היהודית ציר זמן נלווה לסדרת הסרטונים

הסרטון עוסק במשמעותו של טקס הקריאה בתורה ובפרשת השבוע. מסגרת הסרטון היא טקס בר המצווה והקריאה בתורה בטקס. יש קשר הדוק בין השניים: קריאת התורה היא טקס שנוצר כדי לחבר את העם למורשתו, שלא ישכח. טקסי בר המצווה ובת המצווה הם המועד שבו הילד והילדה נהיים לנער ולנערה, נעשים שותפים מלאים בקהילה ומתחברים בחיבור נוסף למורשת העם.

פעילות הצפייה המונחית מתאימה לעבודה במליאה וגם לעבודה פרטנית (למשל בכיתת מחשבים). על התלמידים להיות מצוידים בכלי כתיבה ובמחברת כדי לענות על השאלה הראשונה בסרטון.

בפעילות במליאה אפשר לבקש מהתלמידים לענות על השאלות בהצבעה או לחלקם לקבוצות ולבחור בכל פעם נציג מאחת הקבוצות.

פתיח

שאלו את התלמידים על הקשר האישי שלהם לקריאה בתורה בבית הכנסת:

◀ האם נכחו פעם בקריאה בתורה?

◀ אם כן, באיזה מעמד? מה הם זוכרים משם? אילו פרטים טקסיים היו שם?

סכמו את התשובות על הלוח, ובעקבות הצפייה תוכלו לחזור אליהן עם התלמידים ולראות מה הם ידעו, מה הם חידשו ובמה העמיקו.

חלק 1: צפייה בסרטון

הקרינו לתלמידים במלואו את [הסרטון](#) המופיע במצגת המלווה את הסרטון.

בסיום ההקרנה בקשו מהתלמידים לציין את הנושא המרכזי שהסרטון עוסק בו לדעתם. רשמו את התשובות על הלוח

חלק 2: צפייה מונחית

הנחו את התלמידים: כעת נצפה שוב בסרטון, ומדי פעם נעצור את הצפייה כדי למלא משימות.

[הסרטון עם העצירות](#)

פירוט המשימות בתוך הסרטון (כאן מופיעות רק התשובות בסוגריים):

משימה 1: שאלה למחשבה (דקה 0:18)

כיצד פרשת השבוע שומרת אותנו ביחד?

התשובה מופיעה בדקות 2:49–2:53.

משימה 2: השלמה בגרירה (דקה 0:38)

נחשו מה קוראים בתורה במועדים האלה:

בחג השבועות קוראים בתורה על (מתן תורה ועשרת הדיברות)

בחג הפסח קוראים על (סיפור יציאת מצרים)

ביום כיפור קוראים על (פעולות הכוהן הגדול לכפרה על העם)

משימה 3: שאלת בחירה (דקה 1:00)

נבדוק אילו סיפורים אתם זוכרים מהתורה – גלו מיהן הדמויות.

1. עזרה לְבָנָה יעקב לרמות את אביו ולהתחזות לאחיו עֶשָׂו (רבקה)
2. שניים משנים עשר המרגלים ששלח משה וששיבחו את ארץ כנען (יהושע בן נון וְכָלֵב בן יפונה)
3. אשתו נהפכה לנציב מלח (לוט)
4. רקדה, שרה וניגנה בתוף אחרי יציאת מצרים וחציית ים סוף (מרים)

משימה 4 : שאלת שיש לה כמה תשובות (דקה 2:30)

דרשה היא (סמנו את כל התשובות הנכונות):

התשובות הנכונות:

- סוג של נאום שקשור לפרשת השבוע
- פרשנויות שונות על התורה שאומרים בציבור
- הזדמנות לומר אמירה אישית
- מילים ששרים לפי מנגינה מסוימת
- הברכה שנאמרת בין קריאת הקטעים בתורה
- טקסט שעובר מדור לדור

משימה 5: שאלת טריוויה (רב- ברירתי)

נחשו: אילו מהאמירות האלה נכונות?

התשובות:

טַעַמֵי המקרא משמשים גם לפיסוק

טַעַמֵי המקרא אינם כתובים בספר התורה שכתוב על קלף אלא רק בספר כרוך.

להרחבה – טעמי המקרא

הפנו את התלמידים [לפעילות דיגיטלית](#) נוספת על טעמי המקרא. פעילות זו מתאימה לעבודה לבד במחשב, והיא יכולה לשמש פעילות העשרה ללימוד כולו.

חלק 3: פעילות במליאה

1. דיון פותח: התורה – הטקסט המכונן של העם

חזרו לשאלה כיצד התורה שומרת אותנו ביחד?

מה הייתה התשובה בסרטון?

התשובה: בכל העולם קוראים את אותם הקטעים מהתורה באותו הזמן.

הסבירו לתלמידים שהחיבור בין היהודים בעולם נוצר בין היתר באמצעות הקריאה בתורה. הקריאה נעשית באותו הזמן בכל הקהילות היהודיות בעולם. כך נוצר חיבור בין יהודים במקומות שונים. אדם יכול לנסוע לכל מקום שיש בו קהילה יהודית בעולם ולשמע את הפרשה שבאה אחרי הפרשה שהוא שמע במקום מגוריו לפני שנסע.

למה דווקא התורה? הטקסט של התורה מחבר את העם שלנו חיבור תרבותי. זה הספר החשוב ביותר לעם היהודי, ובו הטקסטים שעיצבו את העם היהודי – הם מספרים כיצד נוצר העם היהודי ואילו ערכים חשובים לו. מעבר לכך, בעקבות הקריאה השבועית בספר במשך מאות שנים, שקעו תכניו – שפתו, דימויו, סיפוריו ועוד – לתוך התרבות היהודית, והם משפיעים על כולנו עד היום.

הרחבה למורה

כפי שהסרטון מראה, הקריאה המשותפת, הרציפה והחוזרת יוצרת בסיס משותף לעם לא רק בעצם הקריאה אלא גם בתוצר שלה – שקיעת השפה, אוצר הדימויים, הסיפורים והמיתוסים שנעשו לחלק בלתי נפרד מהתרבות היהודית בכל הדורות, עד ימינו. הם ניכרים בשירה ובסיפורת, בשמות ובביטויים, בדמויות מופת ובהשראה. בנושא זה ניגע בחלק השני של השיעור.

2. התורה בתרבות הישראלית ובמרחב הישראלי

לפניכם פעילות שמטרתה להמחיש לתלמידים כיצד השפעת התורה והתנ"ך כולו – סיפוריו, ביטוי, האירועים שבו – ניכרת גם היום במרכיבים שונים של חיינו, לעיתים גם במרכיבים שלא היינו חושבים שהם קשורים אליו.

הסבירו לתלמידים שעד עכשיו עסקנו בטקס הקריאה בתורה בבית הכנסת, וכעת נראה כיצד תכנים מהתורה נוכחים בחיינו הרבה מעבר לתחום בית הכנסת.

שאלו את התלמידים:

איפה לדעתכם התורה והתנ"ך נוכחים סביבכם ובחיי היום-יום שלכם?
כתבו את תשובות התלמידים על הלוח.

פעילות חקר

פעילות זו מבוססת על חיפוש באינטרנט, לכן יש צורך במכשירים סולריים או לעבוד בחדר מחשבים.

חלקו את הכיתה לקבוצות של עד ארבעה תלמידים. על התלמידים לגלות בזמן קצוב מראש כמה שיותר פריטים מן התורה בחיי היום-יום שלנו. על כל קבוצה למצוא לפחות חמש דוגמאות לכל אחד מן הסוגים שלהלן. הקבוצה תקבל נקודה על כל פריט נכון שהיא תמצא. התלמידים יוכלו לחלק את המשימות בין חברי הקבוצה.

- ◀ **שמות** מהתורה (על התלמידים לכתוב את השם ואת מראה המקום ומי הייתה הדמות בתורה.)
- ◀ **ביטויים** מהתנ"ך (על התלמידים לכתוב את הביטוי, את מראה המקום ואת משמעות הביטוי בימינו.)
- ◀ רשימת **יישובים בארץ** ששםם מבוסס על ביטויים מהתורה (על התלמידים לכתוב את שמות היישובים ואת מראה המקום ולהראות את מקומם על תמונה של מפת ישראל.)
- ◀ **יצירות אומנות** ישראליות המבוססות על סיפורים ודמויות מן התורה (על התלמידים להביא תמונה של היצירה ולספר על הדמות או המאורע שהיצירה קשורה אליהם.)
- ◀ **שירים** המבוססים על סיפורים ודמויות מן התורה (על התלמידים להביא את השיר ואת הדמות או המאורע שהשיר קשור אליהם.)
- ◀ **ערכים** בחיינו שמוזכרים בתורה (על התלמידים להביא פסוק שמביע ערך ולהסביר מהו הערך.)

להלן תשובות לחלק מהמשימות:

ביטויים שמקורם בתורה

"לא בְּשִׁמִּים" (דברים ל, יב) – דבר שלא קשה להשיג או לבצע

"בְּרַחֵל בְּתֶרֶךְ הַקֶּטְנָה" (בראשית כט, יח) – דבר שנאמר בצורה ברורה וחד-משמעית

"לא על הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ" (דברים ח, ג) – בחיים יש צורך גם במותרות

"וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יַד כָּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָּל אָחִיו יִשְׁכַּן" (בראשית טז, ב) – אדם חופשי וחסר גבולות

"כחול אֶשֶׁר על שְׁפַת הַיָּם" (בראשית כב, יז) – יש הרבה מאוד כמוהו.

יישובים בארץ ששםם מבוסס על ביטויים מהתורה

רחובות

"יַעֲתֶק מִשֵּׁם וַיַּחְפֵּר בְּאֵר אַחֲרַת [...] וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת" (בראשית כו, כב)

התורה בשירים

נת, יורם טהרלב – נכתב על סיפור נח והתיבה המסופר בחומש בראשית

אני אוהב אותך, לאה, אהוד מנור – שיר שבו יעקב אבינו מדבר עם לאה, אשתו האהובה פחות לפי התורה, ומפייס אותה

משה בתיבה ("דומם שטה"), משה יהודה לייב סילמן – נכתב על פי סיפור לידתו של משה רבנו על פי חומש שמות

בראשית, במקור: דון מקלין, תרגום: רחל שפירא – נכתב על פי תיאור בריאת העולם

שבע, חוה אלברשטיין – נכתב על פי סיפור רחל בספר בראשית שלפיו היא רעתה את צאן אביה וחיכתה בסבלנות שבע שנים עד שתוכל להינשא ליעקב

ערכים המוזכרים בתורה

"וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" (ויקרא יט, יח) – לאהוב את האחר כמו את עצמך

"לֹא תִלְךָ רֶכֶל בְּעֵמִיקְךָ" (ויקרא יט, טז) – לא תרכל

"מִפְּנֵי שִׂיבָה תִּקְוִים וְהִדְרָתָּ פְּנֵי זָקֵן" (ויקרא יט, לב) – לכבד את המבוגרים

"לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטֹּר" (ויקרא יט, יח) – לא לנקום ולא לשמור את הכעס על מישהו שפגע בי

"וְאַהֲבַתְּם אֶת הָגֵר" (דברים י, יט) – להתייחס לתושבים זרים כמו לאזרחים בארץ

"לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצֶה" (דברים כ, יט) – אסור להרוס עצים וגם דברים שימושיים אחרים.

סיכום לפעילות

התורה היא ספר חשוב כל כך לעם היהודי, שסיפוריו והדמויות בו היו זה מכבר לחלק בלתי נפרד מהמורשת והתרבות שלנו, עד היום. התורה גם מתארת את הבסיס המשותף לעם שלנו ואת החוקים והערכים שמנחים אותו מאז היווצרותו. לכן לעזרא הסופר היה חשוב מאוד לשמר את הקריאה המשותפת בו. הקריאה השבועית בתורה היא שהפכה אותה למשמעותית כל כך.

הפנו את התלמידים לפעילות "התורה ואני" המעודדת אותם לבחון באיזו מידה התורה משמעותית להם באופן אישי.

חלק 4: שוב ושוב

הקריאו את המכתב המופיע במצגת המלווה את הסרטון בשקופית מספר 3:

אלוהים היקר,

אולי תוכל לכתוב עוד קצת סיפורים, כי אנחנו קראנו כבר את כל מה שכתבת ועוד פצט מההתחלה.

בתודה מראש, לילך

אריק מרשל וסטוארט המפל (עורכים), מכתבי ילדים לאלוהים, תרגום: תרצה אתר, פועלים, תל אביב 1971

שאלו:

מדוע חוזרים וקוראים שוב את אותם טקסטים בכל שנה גם כאשר רוב השומעים כבר מכירים את הסיפורים? בקשו מהתלמידים להציע תשובות.

המשפט הזה בספרות החכמים ([במצגת](#) המלווה את הסרטון בשקופית מספר 4) יכול לענות על השאלה:

אֵינּוּ דוֹמָה שׁוֹנָה פְּרָקוֹ * מֵאָה פְּעָמִים

לְשׁוֹנָה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַד.

תלמוד בבלי, מסכת חגיגה, דף ט, עמוד ב

* שונה פרקו – חוזר על לימודו

שאלות:

- ◀ הסבירו את הקשר בין הכתוב בתלמוד לרעיון הקריאה החוזרת בתורה.
- ◀ הקטע מהתלמוד מציע לנו עצה.
- כתבו את העצה במילים שלכם.
- כיצד עצה זו עשויה לסייע לנו? תנו דוגמה למקרה בחיים שלכם שבו חזרה על פעולה או מעשה סייעה לכם. מה היתרונות של חזרתיות כזו?
- ◀ כאשר שומעים את הקריאה בתורה לאורך השנים, בגילים שונים, במצבים אישיים שונים ועוד, מה עשוי להשתנות מקריאה לקריאה?

לסיכום: מעבר לכך שזוכרים יותר את הסיפור, בכל קריאה מתגלים רעיונות חדשים, חיבורים חדשים ופרשנויות מפתיעות. הטקסט אינו משתנה, אך הקוראים משתנים ורואים אותו בעיניים אחרות. (הם בוגרים, נסיבות חייהם שונות וכדומה.)

להרחבה

באתר "תרבות יהודית ישראלית" תוכלו למצוא דוגמאות לפעילויות המציגות מדרשים ופרשנויות לסיפורי התורה בתקופות שונות, למשל [פרשנויות לסיפור יוסף ואחיו](#).

חלק 5: פרשת השבוע שלי

זוהי פעילות קצרצרה המתאימה לתלמידים לקראת בר המצווה ובת המצווה שלהם ושאפשר לעשות באופן אישי בכיתה. היא מתאימה גם לפעילות בית – מקדימה או מסכמת.

כאשר ילד בר מצווה או ילדה בת מצווה עולים לתורה וקוראים ממנה בבית הכנסת, הם קוראים בפרשה הסמוכה לתאריך בר המצווה או בת המצווה שלהם, וזוהי הפרשה שכל היהודים בעולם קוראים בה באותה שבת.

הפעילות

- ◀ מצאו את הפרשה של השבת הקרובה – חפשו בלוחות שנה או באינטרנט. כתבו את שמה ואת שם הספר בתנ"ך שבו היא מופיעה.
- ◀ מצאו את פרשת בת המצווה או בר המצווה שלכם: בדקו בתעודת הזהות של ההורים מהו תאריך הלידה העברי שלכם, מצאו את יום הולדתכם העברי השנים עשר (לבנות) או השלושה עשר (לבנים) באמצעות לוחות שנה עבריים באינטרנט. בלוחות אלו מסומנת פרשת השבוע שאחרי יום ההולדת – זו הפרשה שלכם. כתבו את שם הפרשה ובאיזה ספר בתנ"ך היא מופיעה.
- ◀ לסיכום חלק זה אפשר לדון בשאלה: מה הקשר בין קריאת התורה לטקס בר המצווה?

סיכום

ערכו חידון לתלמידים. הקרינו את השאלות שבמצגת [\(החידון מתחיל בעמ' 5\)](#). התלמידים יכולים לעבוד בזוגות או בקבוצות קטנות ולבדוק בתשובות שבסוף החידון על כמה שאלות ענו תשובה נכונה. אם לא עבדתם עם התלמידים על כל החלקים, הם יוכלו לנחש ניחוש מושכל וללמוד ממנו.

להרחבה

אפשר להקרין סרטון נוסף העוסק בפרשת השבוע: [פרשת השבוע – שומרת אותנו ביחד](#) (סרטון לכיתות הגבוהות ולהעשרה). הסרטון מציג חלק מהמידע שנלמד ומעלה כמה עניינים חשובים שאפשר להתעכב עליהם. למשל, הסרטון מביא דוגמה לדיון שקיימנו בחלק ה (לחזור שוב ושוב).